

N:o 51.

Af herr **Wærn**, om ändring af 7 kap. 3 § strafflagen.

I 7 kap. 3 § strafflagen stadgas böter för den, som å sön- eller högtidsdag idkar arbete; och om hvilka dagar skola firas såsom helg- eller högtidsdagar återfinnas föreskrifter i kongl. förordningen den 4 november 1772.

Genom denna kongl. förordning indrogos åtskilliga förut firade högtidsdagar och det har under den tid, som förflutit efter dess utfärdande, mer än en gång varit ifrågasatt att indraga flera sådana. För min del anser jag icke de dagar, under hvilka gudstjenster hållas och församlingarne undervisas och uppmanas till kristliga pligters uppfyllande, vara för många. Och äfven om jag hyste en sådan åsigt, skulle jag icke väcka förslag om indragning om någon helgdag, emedan jag anser behandling af ett sådant förslag närmast böra tillkomma kyrkomötet.

Deremot anser jag förbudet mot arbete på högtidsdag böra ur strafflagen utgå och behandling af fråga derom tillhöra Riksdagen. Redan i det gudomliga bud, genom hvilket sabbaten instiftades, heter det: »I sex dagar skolen I arbeta, men den sjunde dagen skolen I hålla helig.» Åliggande för den kristna församlingen att i strid mot detta bud icke arbeta under talrika åminnelse- eller så kallade högtids- eller helgdagar uppkom under medeltiden, då lättja icke ansågs fördömlig, och den religiösa ifvern verkligen var sådan, att lagstiftaren kunde förutsätta, att lediga stunder skulle användas till religiösa betraktelser och böner. I den mån detta icke är förhållandet har förbudet blifvit oegentligt. Det finnes utom arbetet mångfaldiga sysselsättningar eller tidsfördrif, som afhålla människor från andaktsöfningar, och att bland dem alla brännmärka endast det i och för sig berömvärda arbetet måste vara i hög grad orätt.

Vid reformationen indrogos de flesta af de af den katolska kyrkan påbudna helgdagarne, och — om jag ej bedrager mig — flera i öfriga protestantiska länder än i Sverige. Märkligt är att i de länder, der, såsom i England, och särskildt Skotland, söndagen hålles heligast, fästes intet afseende vid helgdagarne. Det är också min och mångas tro, att upphäfvandet af förbudet mot arbete på helgdagarne, skulle föranleda söndagens hållande i större helgd. Om derföre bibehållandet af detta förbud icke anses påkalladt af religiösa skäl, finnas starka världsliga för dess upphäfvande. I främsta rummet torde man böra erinra sig det gamla ordspråket, att "fåfång gå lärar mycket ondt" och att för många firandet af högtidsdag medför bristande arbetshåg nästa dag.

Ännu mera afseende förtjenar den förlust af arbetsprodukt, som föranledes af de många helgdagarne, hvilka utgöra en långt ifrån oväsentlig produkt af årets dagar. För de klasser, hvilka för sitt uppehälle icke hafva annan tillgång än de dag efter dag intjenta arbetslönerna, måste förlusten deraf genom den lagbudna tvungna sysslösheten vara mycket känbar. En engelsk handverkare skulle med användning af precis samma arbetsstyrka kunna vid ett föregående års slut åtaga sig utförandet under första hälften af ett år af en beställning, innefattande en nära fem procent större arbetskvantitet än hvad en svensk handverkare skulle kunna göra, eller åtaga sig utförandet af en och samma leverans en hel vecka tidigare, hvilket under nu rådande starka konkurrens, skulle vara en väsentlig förmån till fördel för den utländska, men till lika stor skada för den svenska yrkesidkaren. Äfven vid flertalet fabriksmessigt utöfvade yrken afbryter en inträffande helgdag arbetet för ett helt dygn, och om helgdagen inträffar andra dagen före eller andra dagen efter en söndag, så blir det föga bevändt med arbetet under den mellanvarande dagen. Och då samma orsaker hafva lika verkan, behöfver man icke antaga det öfvan förutsatta fallet af en speciel beställning, som af utländingen kan utföras till större kvantitet eller på kortare tid, än hvad svensken kan göra, utan man kan vara förvissad om, att vid all täflan på utländska eller inhemska varumarknader emellan svenska fabrikanter eller handverkare, som ej få arbeta under helgdagarne, och utländska fabrikanter eller handverkare, hvilka dertill äro oförhindrade, der hafva de senare fördelen och vinsten af omkring en hel veckas arbete framför svenskarne, och att detta vid skarp konkurrens leder till de svenska varornas undersäljande.

Man kan häremot invända att, då förbudet endast gäller handverk eller annat arbete, "som uppskof tåla kan", äro redan många yrken berättigade att arbeta under helgdagarne, och att lagen för

öfrigt så litet efterhålles, att det är ytterligt sällsynt att någon plikt-fälles för helgdags- eller äfven söndagsarbete, men jag ser i dessa förhållanden ytterligare stöd för lämpligheten af den af mig begärda lagförändringen.

Det är ej rättvist att visst arbete tillåtes och annat i sig sjelft lika oskyldigt förbjudes, äfven i de fall, der ej omtanke om nödig hvila för arbetaren påkallat förbudet; och ovissheten om lagens tillämplighet gifver åt den hänsynslöse yrkesidkaren en oberättigad förmån framför den laglydige och fromme.

För den helgd, i hvilken lag bör hållas, måste det ock vara menligt, att vissa lagbud anses strafflöst kunna öfverträdas, och detta dessmera, ju oftare — såsom här är fallet — tydliga bevis derpå falla i ögonen.

En annan mot den föreslagna förändringen tänkbar invändning, som jag villigt erkänner hafva vida mera skäl för sig, än den, att vissa högtidsdagar fortfarande af den kristna menigheten hållas i den helgd, att arbete, som möjligen kunde blifva bullersamt, på sådana dagar skulle anses störande för allmän andäktighet och sårande för känslan.

Jag ber att häremot få erinra, att bullersamma och för all andakt lika störande nöjen, som något arbete kan vara, äro i lag tillåtna, men att sed och folkopinionen visat sig tillräckligt starka att förhindra deras utöfning under de mera ansedda högtidsdagarne, såsom juldagen och långfredagen.

Samma sed och folkopinion skola säkert vara lika starka att förhindra bullersamt eller störande arbete. Men, då jag ingalunda vill åstadkomma förargelse, så öfverlemnar jag till lagutskottet att bedöma, huru vida af nämnda skäl förbudet mot arbete under nämnda båda dagar bör anses fortfarande lämpligt, i hvilket fall mitt förslag är att anse såsom endast gällande öfriga högtidsdagar.

Skulle åter lagutskottet dela min uppfattning, att förbud mot arbete äfven under de nämnda dagarne ej är behöfligt för att skydda deras helgd, så är mitt förslag att ur § 3 kap. 7 strafflagen orden "eller högtids-" må utgå.

Stockholm den 28 januari 1888.

C. Fr. Wærn.